

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2024

Innehållsförteckning

Inledning	5
Information om svensk lagstiftning.....	5
Statsrådsberedningen	6
Kontakt.....	6
Arbetsmarknadsdepartementet	7
Kontakt.....	7
Nytt statsbidrag till kommuner för att förebygga att barn begår brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet	7
Ny schablonersättning till kommuner för initiala kostnader för mottagandet av utlänningar.....	8
Kommuner kan anvisas att ta emot personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet för bosättning	8
Finansdepartementet	9
Kontakt	9
Tillfälligt höjt tak för rotavdraget	9
Utökad informationsutbyte för att motverka matchfixning	9
Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar.....	10
Likvärdiga krav på mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet.....	10
Kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning	11
Avgift vid prövning av en tvist hos Allmänna reklamationsnämnden.....	11
Ett utökad informationsutbyte ska motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och arbetslivskriminalitet.....	12
Försvarsdepartementet	13
Kontakt.....	13
Nya uppgifter för Försvarsmakten med anledning av Natomedlemskapet.....	13
Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom	13
Ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor	14
Justitiedepartementet	15
Kontakt	15
Skärpta straff för brott som möjliggör skjutningar och sprängningar	15
Preventiva vistelseförbud	15
Stärkt skydd för vissa polisanställda.....	16
Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden	17

Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott.....	17
Skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål	18
Åtgärder för tryggare bostadsområden.....	18
En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp	19
Avskaffat krav på bevarande av pappersmaterial med räkenskapsinformation.....	19
Nya regler om hållbarhetsrapportering.....	20
Tydligare kontrollerande roll i Bolagsverkets instruktion	20
Ändringar i det svenska regelverket om överlämnande av misstänkta och dömda personer till länder i EU och i Norden.....	21
Klimat- och näringslivsdepartementet	22
Kontakt.....	22
Årlig uppdatering av vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten (avgiftsförordningen)	22
Ett nytt stöd införs för köp av lätta ellastbilar.....	22
Föreskrifter om försiktighetsmått som ska gälla vid utsläpp av avloppsvatten från så kallade små avloppsanläggningar	23
Ändrad beräkning av nedskräpningsavgifterna	23
Bolagsverket får en tydligare kontrollerande roll	23
Tillhandahållande och produktion av återvunnet vatten för bevattning inom jordbruket blir en anmälningspliktig verksamhet.....	24
Förtydligande av art- och habitatdirektivets krav i ekonomisk zon	24
Följändringar med anledning av beslut om en ny konsekvensutredningsförordning.....	24
Ett Förenklingsråd inrättas inom Tillväxtverket	25
Åtgärder som syftar till att bevara, stärka, utveckla eller återställa den biologiska mångfalden.....	25
Elberedskapsavgiften höjs.....	26
Kärnavfallsavgiften ska finansiera fler av kommunernas kostnader för insatser i samband med hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.....	26
Tidpunkterna för när en verksamhetsutövare senast ska ansöka om prövning enligt den nationella planen för omprövningen av moderna miljövillkor flyttas fram.....	26
Genomförande av nya gränsvärden för biomassa enligt utsläppshandelsdirektivet.....	27
Effektivisering av arbetet med luftföroreningar.....	27
En tydligare och snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnät	28
Effektiviserad koncessionsprövning.....	28
Kulturdepartementet	29
Kontakt.....	29
Tydligare regler för val till Sametinget.....	29

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet.....	30
Kontakt.....	30
Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv.....	30
Prövotid införs för körkortsbehörigheten AM.....	31
Socialdepartementet.....	32
Kontakt.....	32
Förbättringar i föräldraförsäkringen.....	32
Ändrade regler om bidrag till arbetshjälpmedel.....	33
Ersättning till arbetsgivare för höga sjuklönekostnader slopas.....	33
Det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget förlängs.....	33
Ett utvidgat utreseförbud för barn.....	34
Utbildningsdepartementet.....	35
Kontakt.....	35
Bättre möjligheter att läsa på en högre nivå och i snabbare studietakt.....	35
En ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå.....	35
Stärkt tillgång till läromedel.....	36
Stärkt tillgång till litteratur inom förskolan och skolan.....	36
Tydligare regler om tilläggsbelopp för särskilt stöd.....	37
Ett undervisningsämne i en ämneslärarexamen kan innebära behörighet i flera gymnasieämnen.....	37
Nytt statsbidrag för handledare i språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling.....	38
Möjlighet till ökad kontroll av statsbidrag till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar.....	38
Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan.....	39
Utrikesdepartementet.....	40
Kontakt.....	40
Garantier för exportaffärer till Ukraina.....	40

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som träder i kraft under första halvåret 2024 eller en tid därefter, såväl nya lagar och förordningar som ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). SFS publiceras elektroniskt på webbplatsen www.svenskforfattningssamling.se. Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2024:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt för att samordna den svenska EU-politiken.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Ulf Kristersson:

Presschef Siri Steijer

Tfn 076-136 74 96

Biträdande presschef Susan Vo Bergqvist

Tfn 076-130 95 62

Pressekreterare Hanna Strömberg

Tfn 076-128 61 69

Pressekreterare Tom Samuelsson

Tfn 076-131 82 01

Presskontakt hos EU-minister Jessika Roswall:

Pressekreterare Linn Laurin

Tfn 076-133 67 90

Till halvårsskiftet 2024 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för integrationsfrågor, arbetet mot utanförskap och arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Dessutom ansvarar departementet för arbetet för mänskliga rättigheter på nationell nivå, att stärka hbtqi-personers rättigheter samt arbetet mot rasism och diskriminering.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson:

Presschef Elin Olofsson

Tfn 076-138 13 28

Pressekreterare Christoffer Heimbrand

Tfn 076-112 11 47

Presskontakt hos jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsminister

Paulina Brandberg:

Pressekreterare Anton Johansson

Tfn 076-117 29 48

Nytt statsbidrag till kommuner för att förebygga att barn begår brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet

Ny förordning: Förordning (2024:158) om statsbidrag till kommuner för insatser som avser barn som löper risk att begå brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet

SFS: 2024:158

Ikraftträdande: 23 april 2024

Ett nytt statsbidrag införs som syftar till att stärka kommunernas förebyggande arbete när det gäller barn som löper risk att begå brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet. Statsbidraget betalas ut och fördelas av Socialstyrelsen efter ansökan från en kommun. Bidraget får lämnas till kommuner med minst ett område med stora socioekonomiska utmaningar samt till de kommuner som Socialstyrelsen bedömer har ett särskilt behov av att stärka det förebyggande arbetet. Inför varje ansökningstillfälle ska Socialstyrelsen offentliggöra vilka kommuner som kan ansöka om bidraget.

Ny schablonersättning till kommuner för initiala kostnader för mottagandet av utlänningar

Ändringar: Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar

SFS: 2024:397

Ikraftträdande: 2 juli 2024

En ny schablonersättning införs som lämnas till en kommun för utlänningar som kommunen tar emot efter anvisning enligt bosättningsregelverket. Ersättningen omfattar initiala kostnader för ekonomiskt bistånd, hyreskostnader för att hålla bostäder tillgängliga för bosättning och vissa initiala kostnader för mottagandet av kvotflyktingar.

Kommuner kan anvisas att ta emot personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet för bosättning

Ändringar: Förordning (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

SFS: 2024:319

Ikraftträdande: 17 juni 2024

En person som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som kan ligga till grund för folkbokföring kan under vissa förutsättningar omfattas av en anvisning till en kommun enligt bosättningsregelverket. Kommunen blir då skyldig att ta emot personen för bosättning.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, kommuner och regioner, upphandling, bolag med statligt ägande, digitalisering och it samt konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakt hos finansminister Elisabeth Svantesson:

Pressekreterare Niklas Gillström

Tfn 076-141 14 79

Presskontakt hos finansmarknadsminister Niklas Wykman:

Pressekreterare Victoria Ericsson

Tfn 076-137 89 04

Presskontakt hos civilminister Erik Slottner:

Pressekreterare Samuel Dalevi

Tfn 076-133 51 18

Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

Ändringar: Inkomstskattelagen (1999:1229) med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:86 Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

SFS: 2024:415–420

Ikraftträdande: 1 juli 2024 och 1 januari 2025

Taket för rotavdraget höjs tillfälligt. Det införs även tillfälligt separata tak för rot- respektive rutavdraget. Ändringarna innebär följande. Under beskattningsåret 2024 är taket 75 000 kronor per person för rotavdraget och 75 000 kronor per person för rutavdraget. Fram till den 30 juni 2024 får dock högst 50 000 kronor användas för rotavdrag och högst 75 000 kronor sammanlagt för rot- och rutavdrag.

Utökat informationsutbyte för att motverka matchfixning

Ändringar: Spelförordningen (2018:1475)

Beslutsunderlag: Promemorian Åtgärder mot matchfixning och olicensierad spelverksamhet (Ds 2021:29)

SFS: 2024:256

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Genom förordningsändringarna införs bland annat vissa möjligheter och skyldigheter för idrottsförbund, spelbolag med svensk spellicens och Spelinspektionen att utbyta information med varandra vid misstänkt matchfixning. Spelinspektionen ska inrätta en plattform genom vilken informationsutbytet ska ske.

Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar

Ändringar: Spellagen (2018:1138)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar

SFS: 2024:255

Ikraftträdande: 1 juni 2024

Genom ändringarna införs åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelområdet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar. Det införs bland annat ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel, som innebär att ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med kravet kommer att vara ogiltigt, och spelbolag med svensk spellicens ges en rätt att behandla personuppgifter om ekonomi och hälsa för att kunna vidta spelansvarsåtgärder och motverka överdrivet spelande. Sanktionsavgiften vid överträdelser av penningtvättslagen justeras vidare för att kunna uppgå till samma högsta belopp som vid överträdelser av spellagen.

Likvärdiga krav på mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet

Ändringar: Kommunallagen (2017:725)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:52 Likvärdiga krav på mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet

SFS: 2024:247

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Ändringarna innebär att det program med mål och riktlinjer som fullmäktige ska anta för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare även ska omfatta verksamhet som bedrivs av kommuner och regioner i egen regi. Syftet är att det så långt det är möjligt ska råda likvärdiga villkor för privata utförare och kommuner och regioner.

Kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning

Ny lag: Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning

Ändringar: Lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:73 Kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning

SFS: 2024:000

Ikraftträdande: 2 augusti 2024

Genom ändringarna införs kompletterande bestämmelser om tillgängliggörande av skyddade data för vidareutnyttjande enligt EU:s dataförvaltningsförordning. Det införs bland annat bestämmelser om handläggningstiden och bemyndiganden för regeringen att utse behöriga organ och meddela föreskrifter om avgifter vid tillgängliggörande av skyddade data för vidareutnyttjande. Det införs även en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning, som innehåller bestämmelser om bland annat tillsyn av företag som förmedlar data och av fysiska och juridiska personer som vidareutnyttjar skyddade data.

Avgift vid prövning av en tvist hos Allmänna reklamationsnämnden

Ändringar: Lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden och förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:5 Avgift vid prövning av en tvist hos Allmänna reklamationsnämnden

SFS: 2024:54 och 55

Ikraftträdande: Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2024 och förordningsändringen den 1 augusti 2024

En avgift införs för att få en tvist prövad hos Allmänna reklamationsnämnden. Avgiften är 150 kronor per anmälan. Om avgiften inte betalas får myndigheten avvisa ärendet. Att betalning av avgiften blir en förutsättning för att handläggning ska inledas antas innebära att en större andel av de som anmäler en tvist och betalar avgiften också följer nämndens eventuella begäran om kompletteringar. Detta leder till ett mer effektivt användande av Allmänna reklamationsnämndens resurser genom att en större andel av de ärenden som anmäls till nämnden kommer att prövas i sak i stället för att avvisas till följd av att nödvändiga kompletteringar inte inkommit.

Ett utökat informationsutbyte ska motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och arbetslivskriminalitet

Ny lag: Lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:85 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet

SFS: 2024:307

Ikraftträdande: 1 juli 2024

En skyldighet införs för kommuner, arbetslöshetskassor och vissa statliga myndigheter att utbyta uppgifter som behövs för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Vidare införs en skyldighet för vissa statliga myndigheter att utbyta uppgifter som behövs för att utföra myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet. En aktör som har sådana uppgifter som behövs hos en annan aktör, ska lämna ut uppgifterna både på begäran och på eget initiativ. Lagen omfattar såväl offentliga som sekretessbelagda uppgifter. Det finns en presumtion för att uppgifter som omfattas av lagen ska lämnas ut. Av bland annat integritetsskäl införs det dock en undantagsregel som gör att de berörda aktörerna ska avstå från att lämna sekretessbelagda uppgifter om övervägande skäl talar för det.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för frågor om Sveriges militära försvar, samordning av civilt försvar och samhällets krisberedskap samt skydd mot olyckor. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Pål Jonson:

Pressekreterare Johan Hjelmstrand

Tfn 076-126 69 22

Presskontakt hos minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin:

Pressekreterare Benjamin Onne

Tfn 076-102 35 41

Nya uppgifter för Försvarsmakten med anledning av Natomedlemskapet

Ändringar: Förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten
SFS: 2024:143

Ikraftträdande: 1 april 2024

Förordningsändringarna görs med anledning av Sveriges Natomedlemskap. Det anges att Försvarsmaktens huvuduppgift är att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Det görs även andra ändringar som fastställer Försvarsmaktens uppgifter när Sverige är medlem i Nato. Det anges bland annat att Försvarsmakten ska kunna bidra till att hävda allierade staters territoriella integritet och delta i Natos aktiviteter för avskräckning och försvar.

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av Europadomstolens dom

Ändringar: Lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, lagen (2021:1172) om behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:136 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – åtgärder med anledning av

Europadomstolens dom, SOU 2023:51 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – frågor med anledning av Europadomstolens dom
SFS: 2024:425 och 426
Ikraftträdande: 1 juli 2024

Lagändringarna syftar till att ta om hand vissa av de brister som Europadomstolen funnit i den svenska lagstiftningen om och tillämpningen av signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. En bestämmelse införs som innebär att en upptagning eller uppteckning som inte innehåller personuppgifter i vissa fall ska förstöras. Ett nytt villkor ställs även upp vid överföring av personuppgifter till en mottagare utomlands som innebär att den personliga integriteten ska beaktas vid sådan överföring.

Ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:139 Explosiva varor – ett nationellt tillståndsregister och kriminalisering av förstadiet till brott mot tillståndsplikten samt promemoria med samma rubrik

SFS: 2024: 477–479

Ikraftträdande: 8 juli 2024

Ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor inrättas. Det nya registret kan användas av brottsbekämpande myndigheter, tillstånds- och tillsynsmyndigheter samt vissa enskilda som själva har tillstånd, till exempel försäljare av explosiva varor. Detta möjliggör snabba kontroller av tillstånd till exempel när sprängmedel påträffas, vid tillståndsprövning och tillsyn samt inför utlämnande av explosiva varor vid försäljning. Sekretess ska gälla för vissa uppgifter i registret och i ärenden. Sekretess ska också gälla hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för uppgifter som kan användas för tillverkning av explosiva varor. Dessutom kriminaliseras försök, förberedelse och stämpling till grovt och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar för rättsväsendets myndigheter, bland andra polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården.

Departementet ansvarar också för migrationsfrågor. Lagstiftningen inom statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt, allmän ordning och säkerhet samt migrations- och asylrätt ligger inom departementets ansvarsområde.

Kontakt

Presskontakter hos justitieminister Gunnar Strömmer:

Pressekreterare Caroline Opsahl

Tfn 076-141 15 42

Pressekreterare Erica Wide

Tfn 076-149 67 87

Presskontakt hos migrationsminister Maria Malmer Stenergard:

Pressekreterare Erik Engstrand Tfn 076-141 14 87

Skärpta straff för brott som möjliggör skjutningar och sprängningar

Ändringar: Vapenlagen (1996:67), lagen (2000:1225) om straff för smuggling och lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:33 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de allvarligare brotten

SFS: 2023:872–874

Ikraftträdande: 1 januari 2024

Ändringarna syftar till att markera allvaret i brott som möjliggör skjutningar och sprängningar och som typiskt sett begås i kriminella nätverk och förbättra förutsättningarna att bekämpa sådan kriminalitet. Straffen skärps kraftigt för de allvarligare formerna av vapenbrott, brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, vapensmuggling och smuggling av explosiva varor. Bland annat fördubblas minimistraflet för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.

Preventiva vistelseförbud

Ändringar: Lag (2024:7) om preventiva vistelseförbud, lagen (1998:620) om belastningsregister, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen

(2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, förordningen (2024:11) om preventiva vistelseförbud och förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:57 Preventiva vistelseförbud

SFS: 2024:7–12

Ikraftträdande: 1 februari 2024

Lagen om preventiva vistelseförbud innebär att en person kan förbjudas att inom ett avgränsat område vistas på allmän plats, på skolgårdar eller motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem (vistelseförbud), om han eller hon medvetet främjar att en grupp personer utövar brottslighet där och det finns risk för att skjutvapen eller sprängämnen används. Även personer som främjar brottslighet som på något annat sätt är ägnad att allvarligt skada tryggheten hos allmänheten ska kunna meddelas vistelseförbud. Den som bryter mot ett vistelseförbud ska kunna dömas till fängelse i högst ett år. Om brottet är ringa, ska denne dömas till böter.

Utökade polisiära befogenheter i säkerhetszoner

Ändringar: Polislagen (1984:387)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:84 Säkerhetszoner

SFS: 2024:200

Ikraftträdande: 25 april 2024

Ändringarna innebär att Polismyndigheten får möjlighet att införa en säkerhetszon i ett avgränsat område om det med hänsyn till en konflikt mellan grupper finns en påtaglig risk för brottslig verksamhet som innefattar skjutning eller sprängning i området. Ett beslut om en säkerhetszon gäller högst två veckor åt gången och kan överklagas till domstol. Inom en säkerhetszon har polismän utvidgade befogenheter att kroppsvisitera personer och genomsöka transportmedel för att söka efter vapen och andra farliga föremål. Alla ingripanden ska dokumenteras i protokoll.

Stärkt skydd för vissa polisanställda

Ändringar: Polislagen (1984:387), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förundersökningskungörelsen (1947:948) och polisförordningen (2014:1104)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:102 Stärkt skydd för vissa polisanställda

SFS: 2024:223–230

Ikraftträdande: 30 april 2024

Ändringarna innebär att anställda vid Polismyndigheten som arbetar mot den organiserade brottsligheten i vissa fall ska kunna använda en annan uppgift än namn i beslut och andra handlingar som dokumenterar åtgärder. Sekretess ska gälla för uppgifter som kan bidra till upplysning om identiteten på den anställde vid Polismyndigheten. Regleringen gäller under en tidsbegränsad period om fem år.

Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden

Ny lag: Lag (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder.

Ändringar: Rättegångsbalken, lag (2020:62) om hemlig dataavläsning, lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar.

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:108 Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden

SFS: 2024:326–331

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Bestämmelserna utökar möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel för att snabbt och effektivt kunna hitta eftersökta personer på bland annat följande sätt:

- Det ska vara möjligt att använda hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera personer som håller sig undan eller har avvikit från ett beslut om anhållande eller häktning eller från verkställighet av ett straff.
- Det införs utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera utlänningar som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar.
- Reglerna om underrättelse till enskilda som varit föremål för hemliga tvångsmedel ändras i syfte att stärka rättssäkerheten.

Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott

Ändringar: lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott, lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet, lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning, lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:117 Preventiva tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott

SFS: 2024:560–567, 568

Ikraftträdande: 1 september 2024

I syfte att stärka de brottsbekämpande myndigheternas förutsättningar att förebygga och förhindra allvarlig brottslighet utökas möjligheterna att använda preventiva tvångsmedel, bland annat på följande sätt:

- Inhämtning av vissa uppgifter om elektronisk kommunikation ska få ske i fråga om fler typer av brott.
- Fler tvångsmedel och verkställighetsåtgärder, till exempel hemlig rumsavlyssning och husrannsakan, ska få användas.
- Genomsökning på distans ska få användas i utlänningsärenden med kvalificerade säkerhetsaspekter.

Dessutom stärks rättssäkerheten för den enskilde, bland annat genom att utökade förbud mot avlyssning och övervakning införs.

Skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål

Ändringar: Rättegångsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:46 Skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål.

SFS: 2024:58

Ikraftträdande: 1 mars 2024

Den som döms för brott får återbetala en större del av kostnaderna för bland annat sin offentliga försvarare. Ändringarna innebär att den dömda kan bli skyldig att återbetala ett belopp som är dubbelt så stort som vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift. Det införs även ett krav på särskilda skäl för att sätta ned återbetalningsskyldigheten. Dessutom skärps kostnadsansvaret i de fall ett överklagande förfaller i högre rätt för att den dömda uteblivit från ett sammanträde.

Åtgärder för tryggare bostadsområden

Ändringar: jordabalken, lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder, hyresförhandlingslagen (1978:304), rättshjälpslagen (1996:1619) och förordningen (1980:1030) med hyresnämndsinstruktion

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:112 Åtgärder för tryggare bostadsområden

SFS: 2024:313–317

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Lagändringarna innebär att fastighetsägare får utökade möjligheter att säga upp hyresgäster som har begått brott i lägenheten eller i närområdet. Syftet

är att skapa bättre förutsättningar för trygga bostadsområden i hela landet. Lagändringarna innebär också ett stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor och andra som utsatts för brott av en närstående.

En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Ändringar i lag: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:93 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

SFS: 2024:340

Ikraftträdande: 1 juli 2024

I Sverige finns ett starkt straffrättsligt skydd mot hatpropaganda på rasistiska grunder. Det finns dock anledning att i lagstiftningen ge ännu tydligare uttryck för samhällets avståndstagande från bland annat förnekande av Förintelsen. Bestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken förtydligas och tillämpningsområdet utvidgas i viss mån på så sätt att förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott uttryckligen kriminaliseras, att det av lagtexten tydligt framgår att regleringen omfattar uppmaning till våld, och att enskilda personer i de skyddade grupperna ges skydd och därigenom målsägandestatus och rätt till skadestånd.

Avskaffat krav på bevarande av pappersmaterial med räkenskapsinformation

Ändringar: stiftelselagen (1994:1220), bokföringslagen (1999:1078), revisionslagen (1999:1079), aktiebolagslagen (2005:551), lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:78 Avskaffat krav på bevarande av räkenskapsinformation i original

SFS: 2024:341–346

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Kravet på att ursprungligt räkenskapsmaterial ska bevaras under viss tid tas bort. Det innebär att räkenskapsmaterial som kommer in till eller upprättas av ett företag i pappersform inte behöver bevaras om det digitaliseras. Förslaget medför tidsmässiga och ekonomiska besparingar för många företag, framför allt eftersom de slipper hantera stora mängder pappersmaterial under lång tid. Dessutom föreslås en modernisering av regeln om så kallade kombiuppdrag för revisorer, som innebär att ett företag

anlitar samma revisionsbyrå både för biträde vid bokföringen och för revision.

Nya regler om hållbarhetsrapportering

Ändringar: årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, aktiebolagslagen (2005:551), sparbankslagen (1987:619), lagen (1992:160) om utländska filialer m.m., stiftelselagen (1994:1220), revisionslagen (1999:1079), revisorslagen (2001:883), lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, försäkringsrörelselagen (2010:2043) och lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:124 Nya regler om hållbarhetsrapportering
SFS: 2024:347–359

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Genom lagarna genomförs EU-direktivet om företagens hållbarhetsrapportering. Syftet med hållbarhetsrapportering är att ge finansmarknaderna tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från företagen om miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning. Rapporteringen ska bidra till att styra in kapital mot hållbara investeringar. Jämfört med den tidigare EU-lagstiftningen om hållbarhetsrapportering som infördes för vissa stora företag 2016, ställer de nya reglerna högre krav på informationsgivningen från de företag som omfattas, till exempel när det gäller den så kallade värdekedjan och utsläpp av växthusgaser. Kravet på att lämna en hållbarhetsrapport utvidgas till att omfatta bland annat små och medelstora företag som är börsnoterade. Rapporten ska granskas av en revisor.

Tydligare kontrollerande roll i Bolagsverkets instruktion

Ändring: förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket

Beslutsunderlag: SOU 2023:34 Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag

SFS: 2024:136

Ikraftträdande: 1 april 2024

Förordningsändringen innebär att Bolagsverket får ett tydligare uppdrag när det gäller att minska riskerna för att verkets rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet och för att aktivt verka för att uppgifterna i registren är korrekta. Bolagsverkets möjligheter till kontrollåtgärder och samverkan med andra

myndigheter förtydligas också. Även Bolagsverkets hantering av personuppgifter vid sådana kontroller tydliggörs.

Ändringar i det svenska regelverket om överlämnande av misstänkta och dömda personer till länder i EU och i Norden.

Ändringar: Bland annat lag (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, lag (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Beslutsunderlag: Proposition 2023/24:37 Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder

SFS: 2024:43 och 44

Ikraftträdande: 1 mars 2024

Regelverket som styr samarbetet kring överlämnande av misstänkta och dömda personer mellan EU:s medlemsstater har gällt i drygt 20 år. Under denna tid har EU-domstolen i flera avgöranden klargjort hur det EU-rättsliga regelverket ska tolkas och tillämpas. För att anpassa den svenska lagstiftningen till EU-rätten har regelverket nu ändrats. Det gäller främst lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Idag måste domstolen vägra överlämnande om förutsättningarna enligt en så kallad vägransgrund föreligger. Det kan till exempel vara om påföljd för gärningen har fallit bort på grund av preskription. Ändringarna innebär bland annat att domstolen i vissa fall i stället ska få utrymme att göra en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Det vill säga, att mot bakgrund av samtliga omständigheter bedöma om det föreligger skäl att vägra ett överlämnande eller inte. Till följd av dessa ändringar görs också ändringar i andra lagar och förordningar.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Klimat- och näringslivsdepartementet har ansvar för frågor som rör klimat, miljö, energi, näringsliv och innovation. Departementet ansvarar även för strålsäkerhet, Agenda 2030 samt friluftsliv och arbetar med omställningen till cirkulär ekonomi.

Kontakt

Presskontakter hos energi- och näringsminister samt vice statsminister Ebba Busch:
Pressekreterare Andia Gemsjö
Tfn 076-126 18 28

Pressekreterare Dan Jormvik
Tfn 076-318 65 75

Presskontakt hos klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari:
Pressekreterare Niki Westerberg
Tfn 070-250 59 40

Årlig uppdatering av vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten (avgiftsförordningen)

Ändringar: Förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten

SFS: 2024:2

Ikraftträdande: 30 januari 2024

Avgifterna för tillstånd till och anmälan av transporter har höjts för att myndigheten ska uppnå full kostnadstäckning. Det har även gjorts en ändring som innebär att myndigheten kan ta ut en avgift för anmälan av verksamhet med komponenter som är tillverkade för att ingå i tekniska anordningar som kan alstra joniserande strålning.

Ett nytt stöd införs för köp av lätta ellastbilar

Ändringar: Förordningen (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon med flera förordningar

SFS: 2024:18–21

Ikraftträdande: 13 februari 2024 m.fl. datum

Ändringarna innebär bland annat att det införs ett nytt stöd för köp av lätta elastbilar och att förordningen om statligt stöd till vissa miljöfordon anpassas till EU:s statsstödsregler. Det nya stödet sänks över tid och fasas ut helt i slutet av 2025. Stödet får beviljas företag, kommuner och regioner och beslutas av Statens energimyndighet.

Föreskrifter om försiktighetsmått som ska gälla vid utsläpp av avloppsvatten från så kallade små avloppsanläggningar

Ändringar: Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

SFS: 2024:25

Ikraftträdande: 11 mars 2024

Havs- och vattenmyndigheten får rätt att meddela föreskrifter om de försiktighetsmått som ska gälla vid utsläpp av avloppsvatten från så kallade små avloppsanläggningar.

Ändrad beräkning av nedskräpningsavgifterna

Ändringar: Förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter

SFS: 2024:71

Ikraftträdande: 26 mars 2024

Kravet på att en samhällsekonomisk analys ska göras innan kommunernas kostnader för nedskräpning fastställs tas bort. I stället ska Naturvårdsverket göra en bedömning av om kommunernas rapporterade kostnader för nedskräpning kan anses för höga i förhållande till ett antal kriterier. Kommuner och producenter ska få möjlighet att ge synpunkter på Naturvårdsverkets bedömning innan kommunernas kostnader fastställs. Möjligheten för kommunerna att få ersättning för transport och behandling av avfall från nedskräpning med engångsplastprodukter tas bort i avvaktan på att en bättre metod för att fastställa dessa kostnader tas fram.

Bolagsverket får en tydligare kontrollerande roll

Ändringar: Förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket

SFS: 2024:136

Ikraftträdande: 1 april 2024

Det införs ändringar i Bolagsverkets instruktion som innebär att Bolagsverket får en tydligare kontrollerande roll vad gäller uppgifter i verkets register. Verket ska aktivt arbeta för att uppgifterna i registren är korrekta.

Vidare förtydligas det rättsliga stödet för Bolagsverkets behandling av personuppgifter i samband med sådana kontroller.

Tillhandahållande och produktion av återvunnet vatten för bevattning inom jordbruket blir en anmälningspliktig verksamhet

Ny förordning: Förordning om återanvändning av vatten för bevattning inom jordbruket m. fl.

SFS: 2024:161–163

Ikraftträdande: 2 juni 2024

Bestämmelserna behövs för att genomföra de skyldigheter som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/741 av den 25 maj 2020 om minimikrav för återanvändning av vatten.

Ändringarna innebär att tillhandahållande och produktion av återvunnet vatten för bevattning inom jordbruket blir en anmälningspliktig verksamhet och att den som tillhandahåller och producerar sådant vatten är ansvarig för att utarbeta en riskhanteringsplan.

Förtydligande av art- och habitatdirektivets krav i ekonomisk zon

Ändringar: Förordning (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon m. fl.

SFS: 2024:153 och 155

Ikraftträdande: 7 april 2024

Genom de beslutade ändringarna tydliggörs att myndigheternas skyldighet att vidta åtgärder för att skydda Natura 2000-områden innefattar en skyldighet att förhindra att skyddade livsmiljöer försämrats och att skyddade arter utsätts för en betydande störning. Det tydliggörs också att myndigheternas skyldigheter avseende Natura 2000-områden även gäller i Sveriges ekonomiska zon.

Följändringar med anledning av beslut om en ny konsekvensutredningsförordning

Ändringar: Förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket

SFS: 2024:186

Ikraftträdande: 6 maj 2024

Ändringarna innebär att Tillväxtverket inte längre ska ansvara för metodutveckling, rådgivning och utbildning med anledning av förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning, inte längre ska stödja kommittéer och särskilda utredare i deras arbete med att upprätta konsekvensutredningar,

inte längre ska stödja Regeringskansliet i dess arbete med att upprätta konsekvensutredningar och inte längre ska ha ett samordnande ansvar gentemot Ekonomistyrningsverket i fråga om metodutveckling, rådgivning och utbildning med anledning av förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Ett Förenklingsråd inrättas inom Tillväxtverket

Ändringar: Förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket

SFS: 2024:201

Ikraftträdande: 15 maj 2024

Genom ändringarna inrättas Förenklingsrådet som ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket.

Förenklingsrådet ska verka för att minska företagens regelbörda och kostnader. Rådets uppgifter består bland annat i att inhämta, ta emot och analysera förslag på förenklingsåtgärder från näringslivet och andra intressenter. Rådet ska även identifiera och analysera områden av särskilt intresse för näringslivet ur ett förenklingsperspektiv. Inom identifierade områden ska rådet lämna välmotiverade, konkreta och genomarbetade förslag till regeringen på förenklingsåtgärder som minskar företagens regelbörda och administrativa kostnader eller på annat sätt underlättar för företag att följa befintliga regelverk.

Åtgärder som syftar till att bevara, stärka, utveckla eller återställa den biologiska mångfalden

Ny förordning: Förordning om statligt stöd för vissa åtgärder som syftar till att bevara eller återställa biologisk mångfald

SFS: 2024:202

Ikraftträdande: 9 maj 2024

Regeringen har beslutat om en ny stödförordning som ger länsstyrelsen möjlighet att lämna statligt stöd till företag för vissa åtgärder som syftar till att bevara, stärka, utveckla eller återställa den biologiska mångfalden.

Stöd får lämnas för åtgärder som möjliggör att igenvuxna ängs- och betesmarker åter ska kunna slås eller betas samt för att beskära lövträd på eller i anslutning till jordbruksmark, om träden bär tydliga spår av att tidigare ha beskurits återkommande.

Elberedskapsavgiften höjs

Ändringar: Förordning (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift

SFS: 2024:252

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Elberedskapsavgiften betalas årligen in av nätinnehavarna till Elsäkerhetsverket. Avgiften tas ut med antal uttagpunkter som bas, det vill säga punkter där elanvändare tar ut el för förbrukning.

Inför år 2018 sänktes avgiften väsentligt för att hantera tidigare överskott. Därefter har kostnaderna årligen varit högre än intäkterna, vilket gjort att tidigare överskott har vänts till ett underskott. Avgiften höjs nu med cirka 130 procent för att uppnå balans år 2028. Elberedskapsavgiften blir därmed 90 kronor per uttagpunkt för lågspänning och 4 897 kronor per uttagpunkt för högspänning från och med 2024.

Kärnavfallsavgiften ska finansiera fler av kommunernas kostnader för insatser i samband med hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

Ändringar: Lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:41 Finansiering av kommuners medverkan i frågor om slutförvar, bet. 2023/24:FöU8, rskr. 2023/24:182

SFS: 2024:301

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Ändringarna i lagen innebär att kärnavfallsavgiften ska finansiera fler av kommunernas kostnader för insatser i samband med hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för en allsidig bedömning och granskning av slutförvaringens miljö- och säkerhetskonsekvenser och för allmänhetens insyn i arbetet.

Tidpunkterna för när en verksamhetsutövare senast ska ansöka om prövning enligt den nationella planen för omprövningen av moderna miljövillkor flyttas fram

Ändringar: Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter

SFS: 2024:285

Ikraftträdande: 31 maj 2024

Regeringen har fattat beslut om en förordningsändring som innebär att tidpunkterna för när en verksamhetsutövare senast ska ansöka om prövning

enligt den nationella planen för omprövningen av moderna miljövillkor flyttas fram.

Förordningsändringen innebär att de provningsgrupper där en ansökan enligt tidigare gällande bestämmelser senast skulle ha getts in den 1 juni 2024 i stället ska ges in senast den 1 juli 2025, och att tidpunkten för övriga provningsgrupper att senast ge in en ansökan flyttas fram 12 månader.

Genomförande av nya gränsvärden för biomassa enligt utsläppshandelsdirektivet

Ändringar: Förordning (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser m. fl.
SFS: 2024:305 och 306

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Regeringen har beslutat förordningsändringar för att genomföra nya gränsvärden för användning av biomassa i EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS). Anläggningar som använder mer än 95 procent biomassa ska från och med den 1 januari 2026 inte omfattas av direktivet och kommer inte att få någon tilldelning av utsläppsrätter. Den tidigare regeln innebar att anläggningar som uteslutande använder biomassa inte omfattades av EU ETS. Vissa mindre svenska anläggningar som uteslutande använder biomassa och är uppkopplade till fjärrvärmenätet har trots det inkluderats i utsläppshandelssystemet genom en så kallad opt-in. Denna regel kommer att upphöra att gälla den 31 december 2025.

Effektivisering av arbetet med luftföroreningar

Ändringar: Luftkvalitetsförordningen (2010:477)

SFS: 2024:396

Ikraftträdande: 2 juli 2024

Ändringarna i luftkvalitetsförordningen syftar till att effektivisera arbetet med åtgärdsprogrammen för luft och införa ett nytt planeringsdokument som kallas förebyggande luftkvalitetsstrategi. Naturvårdsverket behöver inte längre först rapportera behov av åtgärdsprogram till en länsstyrelse utan kan direkt ange vilken kommun som ska ta fram ett åtgärdsprogram vid ett överskridande av en miljökvalitetsnorm. Vidare införs en skyldighet att rapportera om arbetet med åtgärdsprogrammen till Naturvårdsverket som i sin tur kan lyfta ofullständiga program till regeringen. Om en luftförorening överskrider ett gränsvärde som kallas den övre utvärderingströskeln är en kommun skyldig att ta fram en förebyggande luftkvalitetsstrategi.

En tydligare och snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnät

Ändringar: Miljöbalken och ellagen (1997:857)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:88 En tydligare process för tillståndsprövning av elnät, bet. 2023/24:NU15, rskr. 2023/24:202

SFS: 2024:338 och 421

Ikraftträdande: 1 juli 2024

När en lednings allmänna lämplighet prövas inom ramen för en nät-koncession för linje ska endast vissa angivna aspekter beaktas. För att göra tillståndsprövningen tydligare ska regeringen få meddela föreskrifter om valet av teknik mellan att anlägga en luftledning eller en mark- eller sjökabel. Därutöver kommer byggande och underhåll av starkströmsledningar med nätkoncession för linje inte omfattas av de förbud som gäller inom generella biotop- och strandskyddsområden.

Effektiviserad koncessionsprövning

Ändringar: Minerallagen (1991:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:126 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen, bet. 2023/24:NU17, rskr. 2023/24:211

SFS: 2024:325

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Ett Natura 2000-tillstånd ska inte vara en förutsättning för att en bearbetningskoncession ska kunna beviljas. Genom ändringarna effektiviserar koncessionsprövningen samtidigt som de EU-rättsliga kraven på en fullständig, exakt och slutlig bedömning av påverkan på livsmiljöer eller arter i ett Natura 2000-område kan tillgodoses.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, demokrati, medier, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur.

Kontakt

Presskontakt hos kulturminister Parisa Liljestrand:

Pressekreterare Sara E. Persson

Tfn 076-112 78 19

Tydligare regler för val till Sametinget

Ändringar: Sametingslagen (1992:1433), lagen (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar, förordningen (2002:62) om utdrag ur databaser vid val och folkomröstning och förordningen (2008:1280) om val till Sametinget

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:92 Tydligare regler för val till Sametinget och Ds 2023:4 Frågor om val till Sametinget

SFS: 2024:000–000

Ikraftträdande: 1 augusti 2024

Ändringarna syftar till att göra reglerna för val till Sametinget tydligare. Det handlar bland annat om att reglerna om anmälan och registrering inför val förtydligas och att det införs ett skydd för beteckningar som liknar skyddet för partibeteckningar i allmänna val. Även bestämmelserna om röstning och röstmottagning, vallokaler, rösträkning och mandatfördelning förtydligas. Dessutom ändras vissa bestämmelser om hanteringen av personuppgifter vid Sametingsval. Ändringarna syftar bland annat till att förenkla fastställandet av rösträtt och valbarhet.

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet ansvarar för frågor som rör landsbygd, livsmedel och areella näringar, regional utveckling, transporter och infrastruktur samt bostäder och samhällsplanering.

Kontakt

Presskontakt hos landsbygdsminister Peter Kullgren:

Pressekreterare Mattias Svensson

Tfn 076-110 51 67

Presskontakt hos infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlsson:

Pressekreterare Ebba Gustavsson

Tfn 076-127 04 88

Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv

Ny förordning: Förordning om riskbedömning avseende fastighetsinstallationer för dricksvatten

Ändringar: Miljöbalken, livsmedelslag (2006:804), plan- och bygglag (2010:900), vattenförvaltningsförordning (2004:660), plan- och byggförordning (2011:338), livsmedelsförordning (2006:813), förordning (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn och förordning (2009:947) med instruktion för Kemikalieinspektionen.

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:30 Genomförande av EU:s nya dricksvattendirektiv

SFS: 2024:156, 2024:22–24, 2024:131–135

Ikraftträdandedatum: 1 mars 2024, 1 april 2024 och 22 april 2024

Ändringarna, som genomför EU:s nya dricksvattendirektiv, innebär bland annat att varje vattenmyndighet inom sitt vattendistrikt ska göra en riskbedömning av tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten samt besluta om de riskhanteringsåtgärder som behövs för att skydda kvaliteten på dricksvatten. Folkhälsomyndigheten får i uppgift att göra riskbedömning av installationer för dricksvatten som finns på fastigheter och i byggnader.

Det ställs även krav på att den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten ska ge allmänheten information om till exempel kvaliteten på dricksvattnet. En tillverkare, importör, distributör eller annan ekonomisk aktör som på marknaden släpper ut eller tillhandahåller byggprodukter som

kommer i kontakt med dricksvatten ska se till att produkterna bland annat inte direkt eller indirekt äventyrar skyddet av människors hälsa.

Prövotid införs för körkortsbehörigheten AM

Ändring: Körkortslagen (1998:488)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:43 Prövotid för körkortsbehörigheten AM

SFS: SFS 2024:149

Ikraftträdande: den 1 juni 2024

Ändringen innebär att en prövotid på ett år införs för körkort med behörigheten AM. Den som fått sitt AM-körkort återkallat under prövotiden behöver genomföra utbildningen på nytt. Behörigheten AM gäller för bland annat moped klass I och A-traktor. Syftet med ändringen är att öka trafiksäkerheten vid förande av fordon med den körkortsbehörigheten.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor om barnets rättigheter, folkhälsa och sjukvård, funktionshinder, socialförsäkringar och socialtjänst inklusive äldreomsorg. Departementet ansvarar även för frågor som rör idrott, ungdomspolitik, civilsamhället, trossamfund och begravningsväsendet.

Kontakt

Presskontakt hos socialminister Jakob Forssmed:

Pressekreterare Simon Hoff

Tfn 076-127 76 97

Presskontakt hos sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson:

Pressekreterare Joel Apelthun

Tfn 076-127 93 94

Presskontakt hos socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall:

Pressekreterare Karl Opdal

Tfn 076-128 48 03

Presskontakt hos äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje:

Pressekreterare Sebastian Tham

Tfn 076-134 67 22

Förbättringar i föräldraförsäkringen

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024, utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

SFS: 2023:905

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Föräldrar har möjlighet att ta ut föräldrapenning samtidigt för samma barn i 30 dagar under barnets första levnadsår, så kallade dubbeldagar. Antalet dubbeldagar fördubblas nu till 60 dagar och föräldrarna kan nyttja dubbeldagarna tills barnet är 15 månader.

Det införs vidare en möjlighet för föräldrar att överlåta föräldrapenning till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning. Om föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn får vardera föräldern rätt att överlåta högst

45 dagar med föräldrapenning till en annan försäkrad. Om en förälder har ensam vårdnad om ett barn får föräldern överlåta högst 90 dagar med föräldrapenning.

Ändrade regler om bidrag till arbetshjälpmedel

Ändringar: Förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel

SFS: 2024:389

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Det förtydligas att bidrag får lämnas för uppdateringar och uppgraderingar av datorbaserade hjälpmedel samt för utbildning för att kunna använda ett hjälpmedel. Möjligheten att reglera en återbetalningsskyldighet till Försäkringskassan genom överlåtelse av arbetshjälpmedel tas bort. Den som blir arbetsoförmögen ska bara vara skyldig att betala tillbaka bidraget om arbetshjälpmedlet aldrig har använts.

Ersättning till arbetsgivare för höga sjuklönekostnader slopas

Ändringar: Lagen (1991:1047) om sjuklön, förordningen (2010:425) om ersättning för kostnader för sjuklön m.fl. lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:83 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör

SFS: 2024:400–402, 405 och 409

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Arbetsgivare ska inte längre kunna få ersättning för höga sjuklönekostnader. Arbetsgivare kan ansöka om ersättning i arbetsgivardeklarationen till och med redovisningsperioden juni 2024. Ersättningen betalas som huvudregel ut kalenderåret efter det år som arbetsgivaren haft kostnaderna. Det betyder att de sista utbetalningarna av ersättning kommer att göras under 2025. Arbetsgivare har fortfarande rätt att få ersättning för sjuklönekostnader för anställda som omfattas av det så kallade särskilda högriskskyddet.

Det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget förlängs

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:99 Vårändringsbudget för 2024

SFS: 2024:471

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget förlängs till utgången av 2024. Tilläggsbidraget är ett stöd av extraordinär karaktär.

Bidraget förlängs mot bakgrund av den ansträngda ekonomiska situation som barnfamiljer med låga inkomster har på grund av fortsatt höga levnadsomkostnader. Man behöver inte ansöka särskilt om tilläggsbidraget utan det betalas ut till barnfamiljer som har rätt till bostadsbidrag i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag. Tilläggsbidraget lämnas med ett belopp som motsvarar 40 procent av det preliminära bostadsbidraget för samma månad.

Ett utvidgat utreseförbud för barn

Ändringar: Brottsbalken, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och två förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:72 Ett utvidgat utreseförbud för barn

SFS: 2024:271–275

Ikraftträdande: 1 juni 2024

Nuvarande reglering om utreseförbud utvidgas till att ett utreseförbud ska meddelas om det finns en påtaglig risk för att ett barn förs utomlands och barnets hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av omständigheter som kan leda till vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Det kan till exempel handla om så kallade uppfostringsresor, omvändelseförsök eller barn som vill lämna Sverige för att ansluta sig till terroristorganisationer och andra kriminella organisationer. Uppgifter om barn med utreseförbud ska omfattas av sekretess hos Polismyndigheten, eftersom det kan handla om känsliga uppgifter om barns personliga förhållanden. Straffansvaret för egenmäktighet med barn utvidgas till att gälla när ett barn under 15 år förs bort eller undanhålls för att hindra att vård enligt LVU inleds.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings- och forskningspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarnas villkor och studiefinansiering.

Kontakt

Presskontakt hos utbildningsminister Mats Persson:

Pressekreterare Agnes Eklund

Tfn 076-142 63 78

Presskontakt hos skolminister Lotta Edholm:

Pressekreterare Ellen Kult

Tfn 076-140 15 28

Bättre möjligheter att läsa på en högre nivå och i snabbare studietakt

Ändringar: Skollagen (2010:800) och skolförordningen (2011:185)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:79 Att lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

SFS: 2024:410–413

Ikraftträdande: 2 juli 2024 och 1 juli 2025

Elever får bättre möjligheter att läsa på en högre nivå i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Syftet är att högpresterande elever ska få en undervisning som är tillräckligt stimulerande. Rektorn får under vissa förutsättningar besluta att en elev ska läsa ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Fjärrundervisning får användas vid undervisning i sådana ämnen. Uppgifter som avser sådan undervisning får överlämnas på entreprenad till vissa andra huvudmän inom skolväsendet. I gymnasieskolan får huvudmannen besluta att en elev ska få genomgå utbildningen i snabbare takt än på tre läsår, som är det normala.

En ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå

Ny förordning: Förordning om stöd för en nationell yrkesutbildning

Ändringar: Studiestödsförordningen (2000:655), förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande och förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024

SFS: 2024:107–2024:110

Ikraftträdande: 2 april 2024

En ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå införs som en pilotverksamhet. Syftet är att stärka kopplingen mellan arbetslivets kompetensbehov och yrkesutbildning för vuxna för en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Stöd för den nya yrkesutbildningen kan lämnas till kommuner, regioner och enskilda utbildningsanordnare i form av statsbidrag eller genom studiestöd. Även vissa statliga myndigheter kan få stöd genom att utbildningen förklaras berättiga de studerande till studiestöd. För att stöd ska kunna lämnas krävs bland annat att utbildningen håller hög kvalitet, är yrkesrelevant och svarar mot arbetslivets behov av kompetens. Utbildningen ska också utvecklas och bedrivas i samarbete med arbetslivet.

Stärkt tillgång till läromedel

Ändringar: Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185), gymnasieförordningen (2010:2039), förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning, förordningen (1991:978) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel, förordningen (2023:86) om statsbidrag för inköp av vissa läromedel, högskoleförordningen (1993:100)

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:21 Stärkt tillgång till läromedel

SFS: 2023:575, 2023:951, 2024:266–270

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Det förtydligas i skollagen att elever ska ha tillgång till de läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Motsvarande förtydligande av vad elever ska ha tillgång till i utbildningen införs även för de olika utbildningsformerna inom kommunal vuxenutbildning. Dessutom införs definitioner i skollagen av vad läroböcker, läromedel och lärverktyg är. I högskoleförordningen införs även ett nytt examensmål för yrkeslärarexamen, grundlärarexamen och ämneslärarexamen. Det nya examensmålet avser att studenten ska visa förmåga att använda och värdera läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg. Syftet med ändringarna är att stärka elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel och öka medvetenheten om vilken betydelse läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg har för undervisningen.

Stärkt tillgång till litteratur inom förskolan och skolan

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för inköp av litteratur

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024

SFS: 2024:62

Ikraftträdande: 19 mars 2024

För att stärka barns och elevers tillgång till olika typer av litteratur införs ett nytt statsbidrag för inköp av tryckta skön- och facklitterära böcker som inte är läroböcker. Under 2024 kommer huvudmän för förskolan, förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer att kunna söka bidraget. Från 2025 kommer statsbidraget även kunna sökas för mellanstadiet, högstadiet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. För att få statsbidraget 2024 behöver huvudmännen enbart kunna visa att de avsätter egna medel för inköp av tryckt litteratur. Från 2025 kommer ett medfinansieringskrav att gälla motsvarande minst 20 procent av den summa som huvudmännen begär.

Tydligare regler om tilläggsbelopp för särskilt stöd

Ändringar: skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd och Statens skolverks Redovisning av uppdrag om föreskrifter om tilläggsbelopp (2022:1205)

SFS: 2024:2019 och 220

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Tilläggsbelopp lämnas för barn och elever som går i fristående verksamheter och är i behov av omfattande särskilt stöd. I förordningarna förtydligas vilka extraordinära stödåtgärder som tilläggsbelopp lämnas för, exempelvis assistenthjälp eller en helt anpassad lärmiljö. Det tydliggörs också att åtgärderna kan riktas till bland andra barn och elever med funktionsnedsättning, stora inlärningssvårigheter eller långvarig skolfrånvaro. Syftet är att systemet ska bli mer likvärdigt och rättvist så att barn och elever får det stöd de behöver.

Ett undervisningsämne i en ämneslärarexamen kan innebära behörighet i flera gymnasieämnen

Ändringar: Förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare, Förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

SFS: 2024:164–170

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Ämnesbetygsreformen (jfr prop. 2021/22:36) medför att ett undervisningsämne i en ämneslärarexamen, till exempel svenska, ibland ger behörighet i flera gymnasieämnen, till exempel svenska, kreativt skrivande och retorik. För att förtydliga skillnaden mellan ett undervisningsämne och ett gymnasieämne införs en definition av ordet undervisningsämne i förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare. En ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan fortsätter att omfatta två undervisningsämnen. En tabell i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare visar vilka gymnasieämnen en gymnasielärare är behörig i utifrån det undervisningsämne läraren har i sin examen.

Nytt statsbidrag för handledare i språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för handledare i språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024

SFS: 2024:56

Ikraftträdande: 15 mars 2024

Den nya förordningen ersätter två tidigare förordningar som har reglerat statsbidrag för handledning av personal som deltar i kompetensutveckling med delvis olika målgrupper och skolformer. Det nya statsbidraget får lämnas för handledare som handleder personal som deltar i kompetensutveckling inom språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling. De skolformer som omfattas är förskolan, förskoleklassen samt lågstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Handledningen syftar till att lärare, skolbibliotekarier, förskollärare och annan pedagogisk personal inom förskolan, ska utveckla undervisningen för att bättre kunna stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling.

Möjlighet till ökad kontroll av statsbidrag till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar

Ändring: Förordningen (2021:316) om statsbidrag till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024

SFS: 2024:53

Ikraftträdande: 15 mars 2024

Ändringen innebär att statsbidrag inte lämnas för insatser som statsbidrag redan har lämnats för på annat sätt. Huvudmannen behöver intyga till Skolverket att man inte redan har fått statsbidrag för samma insatser och att villkoren för statsbidraget kommer att uppfyllas. Dessutom införs en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden som påverkar bidraget för den som har beviljats statsbidraget. Ändringen innebär även att Skolverket har möjlighet att besluta att ett beviljat statsbidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om mottagaren inte längre bedöms uppfylla villkoren eller om det finns grund för återbetalning. Huvudmannen kan överklaga ett sådant beslut.

Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan

Ändring: Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185), förordningen (2011:7) om dansarutbildning, förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Beslutsunderlag: Prop. 2023/24:20

SFS: 2023:943–945

Ikraftträdande: 1 juli 2024

Elevens val i grundskolan, specialskolan och sameskolan tas bort. Syftet är att frigöra undervisningstid till ämnen som behöver mer undervisningstid och därmed skapa bättre förutsättningar för alla elever att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Den frigjorda undervisningstiden omfördelas till framför allt samhälls- och naturorienterande ämnen. I grundskolan och i sameskolan omfördelas tiden även till vissa praktisk-estetiska ämnen. Ändringen innebär även att huvudmännen inom ramen för skolans val får erbjuda undervisning i nybörjarspråk, eftersom elever inte längre kommer att kunna läsa ett nybörjarspråk inom ramen för elevens val.

Utrikesdepartementet

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för bistånds- och internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.

Kontakt

Presskontakter hos utrikesminister Tobias Billström:

Pressekreterare Anna Erhardt

Tfn 076-130 85 34

Pressekreterare Daniel Urso

Tfn 076-147 17 52

Presskontakt hos bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forsell:

Pressekreterare Victoria Holmqvist

Tfn 076-142 29 39

Garantier för exportaffärer till Ukraina

Ny förordning: Förordning (2024:102) om särskilda exportkreditgarantier för Ukraina

SFS: 2024:102

Ikraftträdande: 1 april 2024

Genom den nya förordningen blir det möjligt att utfärda garantier för exportaffärer till Ukraina trots den stora risk och osäkerhet som råder i landet till följd av Rysslands fullskaliga invasion. Exportkreditnämnden får utfärda de särskilda exportkreditgarantierna. Företag kan beviljas garanti om deras exportaffär främjar verksamhet i Ukraina som har som huvudsyfte att bidra till ekonomisk och samhällelig utveckling och välfärd i landet.